

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації**

ДОНЦЯ Дмитра Михайловича

**на тему «Розвиток ринку нафтопродуктів в системі детермінант
національної безпеки на етапі відбудови економіки», поданої на здобуття
ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка»**

У дисертації Донця Д.М. «Розвиток ринку нафтопродуктів в системі детермінант національної безпеки на етапі відбудови економіки» поставлено та успішно вирішено актуальне науково-прикладне завдання щодо розвитку ринку нафтопродуктів в системі детермінант національної безпеки на етапі відбудови економіки України.

Наукова новизна дисертації полягає у розробці теоретико-методичних положень та практичних рекомендацій щодо розвитку ринку нафтопродуктів в системі детермінант національної безпеки на етапі відбудови економіки.

Наукові результати, які належать особисто автору та характеризують новизну дослідження полягають у такому:

вперше:

обґрунтовано стратегічні пріоритети енергоресурсної політики України на етапі відбудови економіки, що передбачають: розроблення та реалізацію адаптаційних механізмів стосовно можливих ризиків функціонування енергетичних ринків; фінансову, інформаційну та організаційну підтримку цих механізмів, встановлення двох напрямів енергоресурсної політики (регулювання рівня цін на нафтопродукти, підвищення ефективності їх використання), що дозволить зміцнити національну безпеку України через забезпечення енергоавтономності національної економіки.

удосконалено:

модель диверсифікованого впливу структурних зрушень на світовому ринку нафтопродуктів на національну енергоресурсну політику та економіку України, що на відміну від існуючих, включає виклики для України від структурних зрушень на світовому ринку нафтопродуктів (вплив на

енергетичну безпеку та диверсифікацію, вплив на окремі сектори економіки, економічні наслідки) та можливі стратегічні відповіді України на структурні зрушення (розвиток власного видобутку та виробництва, енергоефективність та альтернативні джерела, державне регулювання та резерви;

методичні підходи щодо якісного аналізування динаміки параметрів ринків нафтопродуктів, що на відміну від існуючих передбачають певну послідовність дій (виокремлено 9 послідовних кроків) та є основою для обґрунтування стратегічних пріоритетів енергоресурсної політики країни;

методичні підходи до прогнозування розвитку ринку нафтопродуктів, які, на відміну від існуючих, передбачають таку послідовність кроків: розрахунок прогнозних значень індикаторів первинних тенденцій розвитку ринку певного виду (видів) нафтопродуктів; розрахунок прогнозних значень індикаторів вторинних тенденцій розвитку ринку певного виду (видів) нафтопродуктів; обчислення прогнозного рівноважного рівня цін на певний вид (види) нафтопродуктів та дозволяють приймати обґрунтовані управлінські рішення тактичного та стратегічного характеру щодо розвитку енергетичного ринку України;

теоретико-методичні засади оцінювання впливу змін світових цін на нафтопродукти на національну безпеку України, що на відміну від існуючих ґрунтуються на зіставленні прогнозних тенденцій зміни обсягів діяльності споживачів певного виду нафтопродуктів за різних комбінацій сценаріїв за наявного та прогнозного рівня світових цін на цей продукт;

отримали подальший розвиток:

трактування сутності поняття «національна безпека» шляхом тлумачення його сутності як впевненості у захищеності життєво важливих цінностей та інтересів людини, громадянина, суспільства, держави, нації, необхідних для їх самозбереження, самовідтворення та самовдосконалення, за умови відсутності загроз або здатності захищатись від них, використовуючи систему взаємопов'язаних засобів, методів і форм, що дозволяють не допускати, уникати та реагувати на внутрішні та зовнішні небезпеки та загрози;

визначення сутності *паливної безпеки* як первинного рівня забезпечення енергетичної безпеки, яка є критичним стовпом національної безпеки в цілому;

концептуальні підходи до розробки стратегій інтернаціоналізації нафтового сектору у світі за умов трансформації економічного простору шляхом виконання вимоги, щоб в основу таких стратегій була закладена можливість визначення чітких напрямів розвитку міжнародних партнерських відносин на тривалу перспективу, а також висунення пріоритетних цілей щодо інтеграції зусиль на досягнення і задоволеність особистих ключових національних інтересів з приводу прозорості взаємовідносин, високого ступеня і довіри у співробітництві, тісна співпраця у сфері зовнішньо-торгівельній та політичній діяльності.

Теоретичне значення результатів, що містяться у дисертаційній роботі Донця Д.М. полягає у тому, що автором удосконалено теоретико-методичні підходи до дослідження ринку нафтопродуктів.

Основними науковими результатами теоретичного та науково-методичного характеру є такі:

авторське тлумачення національної та паливної безпеки, що дозволяє визначити інноваційні підходи до їх забезпечення через стратегічний розвиток ринку нафтопродуктів в Україні;

методичні підходи щодо якісного аналізування динаміки параметрів ринків нафтопродуктів та їх прогнозування, застосування яких дозволить приймати обґрунтовані управлінські рішення тактичного та стратегічного характеру щодо розвитку енергетичного ринку України;

теоретико-методичні засади оцінювання впливу змін світових цін на нафтопродукти на національну безпеку України, що на відміну від існуючих ґрунтуються на зіставленні прогнозних тенденцій зміни обсягів діяльності споживачів певного виду нафтопродуктів за різних комбінацій сценаріїв за наявного та прогнозного рівня світових цін на цей продукт.

Практичне значення результатів дисертації Донця Д.М. полягає в тому, що наукові положення доведено до рівня практичних рекомендацій, які можуть

бути застосовані на глобальному, національному та корпоративному рівнях задля підтримки національної безпеки через її економічну складову на основі розвитку ринку нафтопродуктів.

Отримані наукові результати впроваджено в діяльності:

ТОВ НВЦ «Нафтогазбуд проект» (довідка №764-1 від 05.02.2024р.) - напрями інтернаціоналізації, визначення можливих стратегій інтернаціоналізації нафтового сектору, розробка оптимальних моделей виходу на зовнішні ринки, рекомендації щодо диверсифікації постачань та адаптації до умов трансформації економічного простору;

Західний закупівельно-логістичний центр АТ «Укргазвидобування» ТОВ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ» (довідка №294 від 28.05.2024р.) – узагальнені тенденції розвитку ринку нафтопродуктів та їхній вплив на національну безпеку, що враховує комплексний підхід та різноманітні фактори, які впливають на стабільність і розвиток країни;

РРНУ «РЕТЕСКИ» (група компаній «РЕТЕСКИ» республіка Польща) (довідка №294 від 28.05.2024р.) – результати дослідження викликів глобалізації світового ринку нафтопродуктів та застосування стратегії протистояння викликам глобалізації через призму диверсифікації енергетичних джерел, розвитку відновлюваної енергетики, енергоефективності та зміцнення енергетичної безпеки.

Результати дослідження також використовуються у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» при викладанні дисципліни «Логістика та управління ланцюгами поставок», «Маркетингові дослідження» (довідка № 67-01-1595 від 24.10.2025р.).

Тема дисертаційної роботи відповідає темі науково-дослідної кафедри маркетингу і логістики Національного університету «Львівська політехніка» «Трансформації маркетингових інструментів в умовах цифровізації економіки та глобалізації господарських процесів» (номер державної реєстрації 0123U102145), за результатами виконання якої здобувачем обґрунтовано сутність та напрями реалізації маркетингових стратегій для підвищення

енергетичної стійкості держави

Дисертація виконана особисто, містить наукові положення, що отримані здобувачем особисто, і які мають вагоме значення для розвитку сучасної економічної науки.

Зміст основних положень дисертаційної роботи Донця Д.М. опубліковано у 24 наукових працях, серед яких: 15 статей у наукових фахових виданнях України (з них 7 - у співавторстві), 8 тез доповідей на науково-практичних конференціях, 1 розділ у колективній англійській монографії (закордонне видання):

Статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України

1. Злепко Н. І., Донець Д. М., Антипенко Н. В. Реструктуризація та розвиток: державна політика для стабілізації української економіки під час воєнного стану. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 12 (18). С. 76–88.

URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/7985>

Особистий внесок: проаналізовано ключові чинники для реструктуризації промислових підприємств.

2. Донець Д. М. Ринок нафтопродуктів у системі національної безпеки країни. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 56. URL:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3051/2972>

3. Ащеулова О. М., Донець Д. М., Остропольська Є. В. Залучення інвестицій у повоєнну відбудову України: можливості та виклики. *Академічні візії*. 2023. Вип. 25. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/756>

Особистий внесок: досліджено потенціал зацікавлених кандидатів для залучення інвестицій у повоєнну відбудову України.

4. Донець Д. М. Стратегії інтернаціоналізації нафтового сектору у світі за умови трансформації економічного простору. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2023. № 11–12 (312–313). С. 9–16. DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2023-11-12-312-313-9-16>.

5. Донець Д. М. Основи дослідження ринку нафтопродуктів на етапі відбудови економіки. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 58. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3268/3191>

6. Донець Д. М., Таранський І. П., Рикованова І. С. Виклики глобального ринку нафтопродуктів та їх вплив на національну безпеку: перспективи та ризики. *Академічні візії*. 2024. Вип. 28. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/928/826>

Особистий внесок: досліджено перспективи розвитку глобального ринку нафтопродуктів.

7. Донець Д. М. Інституційні детермінанти формування нафтового ринку в умовах сучасної світової енергоресурсної політики. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2024. Вип. 20, т. 1. URL: <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/aprde/article/view/8095>

8. Донець Д. М., Суружіу І. С., Прийма П. Б. Аналіз викликів та загроз на ринку нафтопродуктів у контексті національної безпеки. *Бізнес Інформ*. 2024. № 1. С. 235–240. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2024&abstract=2024_1_0_235_240

Особистий внесок: досліджено основні загрози та побудовано модель відносин ринку та нацбезпеки.

9. Донець Д. М., Прийма Л. П. Диверсифікований вплив світового ринку нафтопродуктів на національну енергоресурсну політику та економіку України. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2024. Вип. 2 (64). С. 9–16. URL: <http://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/315486>

Особистий внесок: систематизовано дослідження впливу світового ринку на енергоресурсну політику.

10. Прямухіна Н. В., Донець Д. М. Стратегія протистояння викликам глобалізації світового нафтового ринку: диверсифікація енергетичних джерел та розвиток відновлюваних технологій в Україні. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2024. Вип.

7, № 2. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/smeu/vsi-vypusky/vypusk-6-nomer-2-2024/strategiya-protystoyannya-vyklykam-globalizaciyi-svitovogo>

11. Донець Д. М. Підвищення адаптованості економіки до ризиків на енергетичних ринках як пріоритетний напрям ресурсно-енергетичної політики. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 73. С. 1–8. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5827>

12. Донець Д. М. Методичні засади розроблення інструментарію для прогнозування тенденцій розвитку ринків нафтопродуктів. *Грааль науки*. 2025. № 55 : Proceedings of the IX Correspondence international scientific and practical conference «Science of post-industrial society: globalization and transformation processes». Р. 28–35. URL: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/22.08.2025>

13. Донець Д. М., Прийма П. Б. Партнерський маркетинг у діяльності продавців на ринку світлих нафтопродуктів України. *Бізнес-навігатор*. 2025. Вип. 5 (82). С. 302–307. URL: https://business-navigator.ks.ua/journals/2025/82_2025/48.pdf

14. Донець Д. М. Тенденції розвитку світового ринку нафти та їхній вплив на національну безпеку України. *Грааль науки*. 2025. № 56 : Proceedings of the V Correspondence international scientific and practical conference «Science in motion: classic and modern tools and methods in scientific investigations». Р. 175–183. URL: <https://archive.journal-grail.science/index.php/2710-3056/issue/view/19.09.2025/44>

15. Донець Д. М. Ринок нафтопродуктів України: від інституційних реформ до стратегічної безпеки. *Грааль науки*. 2026. № 68 : XI Correspondence International Scientific and Practical Conference «Globalization of scientific knowledge». С. 114–125. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.15.05.2026.009>

Монографії

16. *Marketing and logistics: innovations, strategies, society* : monograph / edited by Nazar Hlynskyu. Tallinn : Teadmus OÜ, 2024. 610 p. URL:

<https://teadmus.org/main-publications/sm-72> (п. 2.3, С. 407-416, 0,65 ум.д.ар.)

Особистий внесок здобувача: Розроблено платформу функціонування ринку нафтопродуктів та удосконалено підходи до оцінки кон'юнктури ринку нафтопродуктів шляхом інтеграції традиційних фінансово-економічних факторів із форс-мажорними та глибокими соціально-демографічними зрушеннями воєнного періоду, які критично знижують спроможності цивільного сектору.

Публікації за матеріалами конференцій

17. Donets D. Supplying the needs of Ukraine with petroleum products in the conditions of war: logistics aspects of the European market. *Міждисциплінарні наукові дослідження та перспективи їх розвитку* : матеріали III Міжнар. студ. наук. конф., Дніпро, 10 листоп. 2023 р. Дніпро, 2023. С. 29–31.

18. Донець Д. М. Логістичні процеси європейського ринку нафтопродуктів в контексті забезпечення потреб України в умовах війни. *Національна безпека України в умовах сучасних викликів* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 22 серп. 2023 р., Чернігів. Чернігів, 2023. С. 11–13.

19. Донець Д. М. Сучасний стан розвитку національного ринку нафтопродуктів. *Проблеми формування та розвитку інноваційної інфраструктури* : тези доповідей VI Міжнар. наук.-практ. конф., 25–26 трав. 2023 р., Львів. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2023. С. 137–138.

20. Донець Д. М. Інституційні детермінанти формування ринку нафтопродуктів. *Формування та перспективи розвитку підприємницьких структур в рамках інтеграції до європейського простору* : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., 26 берез. 2024 р., Полтава. Полтава, 2024. С. 115–119.

21. Донець Д. М., Тріфонова Ю. І. Логістичні особливості імпорту дизельного палива в Україну. *Інноваційно-інвестиційний розвиток бізнесу в умовах економічних збурень* : тези доповідей V Міжнар. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих вчених, 28–29 берез. 2024 р., Львів. Львів, 2024. С. 170–171.

Особистий внесок: класифіковано логістичні маршрути імпорту нафтопродуктів.

22. Трифонова Ю. І., Донець Д. М. Логістика в умовах війни. *Маркетинг і логістика в системі менеджменту: виклики цифрової глобалізації* : тези доповідей XV Міжнар. наук.-практ. конф., 17–18 жовт. 2024 р., Львів. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2024. С. 380–382.

Особистий внесок: проаналізовано логістичні концепції сучасного стану ринку нафтопродуктів.

23. Донець Д. М. Тінізація українського ринку палива. *Інноваційно-інвестиційний розвиток бізнесу в умовах економічних збурень* : тези доповідей VI Міжнар. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих вчених, 27–28 берез. 2025 р., Львів. Львів, 2025. С. 139–140.

Наукові публікації здобувача відповідають вимогам пп.8.9, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (затверджено Постановою КМУ № 44 від 12 січня 2022 р., зі змінами).

Результати дисертації повною мірою висвітлені у зазначених публікаціях.

Науковий рівень дисертації Донця Д.М. відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова КМУ від 12 січня 2022 р. № 44), дисертація містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень щодо розвитку ринку нафтопродуктів в системі детермінант національної безпеки на етапі відбудови економіки. Дисертація є завершеним науковим дослідженням, що повністю відповідає спеціальності 051 «Економіка». Висновки та рекомендації, які наведені в роботі мають теоретичну та практичну цінність для сучасної економічної науки.

Фактів порушення академічної доброчесності в роботі не виявлено.

На підставі вищезазначеного дисертацію Донця Дмитра Михайловича на тему «Розвиток ринку нафтопродуктів в системі детермінант національної безпеки на етапі відбудови економіки» рекомендовано до захисту на підставі п. 13 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами) у спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Висновок складено за результатами публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні кафедри менеджменту та поведінкової економіки (протокол № 22 від 28.05.2026 р.).

Головуючий:
 професор кафедри
 менеджменту та поведінкової економіки
 Донецького національного
 університету імені Василя Стуса,
 д. е. н., професор

Наталія ЯКИМОВА

